

LIK, NARAV I SPASENJSKO POSLANJE VJERNIKA LAIKA U CRKVI

Goran DABIĆ, Zagreb

Sažetak

Iz otajstva Crkve proizlazi poziv upućen svim članovima mističnog Tijela da aktivno sudjeluju u poslanju i izgradnji Božjega naroda u organskom zajedništvu, prema različitim službama i karizmama. Odjek takvoga poziva neprestano odzvanja u dokumentima učiteljstva, a posebno u dokumentima Drugoga vatikanskog koncila i nakon njega. Svi su vjernici ohrabreni da izgrađuju Crkvu surađujući zajedno na spasenju svijeta. Ovaj članak analizira nadasve dogmatske temelje s obzirom na lik, narav, dostojanstvo, položaj, te posebno spasenjsko poslanje vjernika laika u Crkvi. Spasenjsko poslanje vjernika laika u Crkvi nastaje njihovim sudjelovanjem u trostrukoj Kristovoj službi svećenika, proroka i kralja koje nalazi svoj temelj u sakramentu krsta po kojem svi Kristovi vjernici imaju jednako dostojanstvo i zajedničko poslanje. Riječ je o sudjelovanju koje je darovano vjernicima laicima, ali samo ukoliko tvore jedinstveno tijelo Gospodnje. I baš zato što se sudjelovanje vjernika laika u trostrukoj službi Kristovoj izvodi iz crkvenog zajedništva, mora se živjeti i ostvarivati u zajedništvu i za rast toga istog zajedništva. Stoga je potrebna što bolja suradnja svih vjernika na oba područja poslanja Crkve, bilo onom duhovnom, da donosi ljudima vijest o Kristu i njegovoj milosti, bilo onom vremenitom, da prožima i usavršava vremeniti red evanđeoskim duhom.

Ključne riječi: vjernik laik, svjetovna narav, opće svećeništvo vjernika laika, ministerijalno ili hijerarhijsko svećeništvo, sudjelovanje laika u trostrukoj Kristovoj službi.

1. Kratak osvrt na lik laika u Bibliji i tijekom povijesti

Vraćajući se na početke, kršćanin će vrlo brzo zamijetiti da se o laiku u Novom zavjetu ništa ne govori. Nema čak ni nekakvog traga koji bi nas upućivao na bilo kakvu stvarnost koja bi se mogla prevesti i usporediti s činjenicom suvremenog laika. Većina elemenata pomoću kojih danas definiramo vjernike laike

kao posebnu kategoriju u Crkvi nije prisutna u novozavjetnim spisima. Djela apostolska, u kojima se opisuje život, rast i širenje rane Crkve, izvješćuju nas da su učenici prvi put nazvani »kršćanima« u Antiohiji (Dj 11,26). No čini se da sami kršćani taj naziv u početku nisu mnogo upotrebljavali. Oni su se radije zvali »učenicima« (Dj 6,1; 7,7; 9,1; 10,9 ...) ili, jednostavno, »vjernicima« (Dj 2,4; 10,45; Ef 1,2; Kol 1,2; Sol 1,7). Zatim se pojavljuju i nazivi »izabrani« (Kol 3,12; 1 Pet 1,2; 2,9) i »miljenici Božji« (Rim 1,7). Ono što nas danas najviše iznenađuje kod prvih kršćana jest njihova navika da sebe nazivaju »sveti, posvećeni« (Heb 2,11; 10,14; Dj 20,32; 26,18; 1 Kor 1,2; 6,11; 2 Tim 2,21) – ne navodeći pritom nikakve nijanse ni stupnjevitost. Također je zanimljivo da se »svetom« ne smatra samo jeruzalemska zajednica; svetih ima i u Rimu (Rim 1,7; 16,15), u Korintu i cijeloj Ahaji (1 Kor 1,2). »Svetost« se odnosi na cijelu zajednicu, a prenosi se i na djecu, čak i kada je samo jedan roditelj kršćanin (1 Kor 7,14). Stoga u tim Crkvama nema laika, budući da su svi pozvani biti sveti. Svi su sugrađani svetih (Ef 2,19) i to građanstvo prelazi granice grada-države i mjesne zajednice. Tako se apostol Pavao, pišući korintskoj zajednici, obraća »posvećenima u Kristu Isusu, pozvanicima, svetima, sa svima što na bilo kojemu mjestu prizivlju ime Isusa Krista, Gospodina našega, njihova i našega« (1 Kor 1,2). Pavao će ići i korak dalje, pa tako pišući Kološanima govori o »dioništvu« (*kleros*) u »baštini svetih« (Kol 1,12). I Djela apostolska preuzet će Pavlov izraz »baština« (*kleronomia*) povezujući ga upravo s nazivom »posvećeni« (Dj 20,32; 26,18). Kršćani su od Krista preporođeni »za baštinu neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu« (1 Pt 1,4). Dakle, za Pavla je jasno da posvećenima, tj. onima koji su Kristovi, pripada dioništvo u baštini (*kleronomia*) pa se stoga i mogu zvati baštinicima: »Ako li ste Kristovi, onda ste Abrahamovo potomstvo, baštinici (*kleronomoi*) po obećanju« (Gal 3,29). Pavao ima živu svijest da to izabranje obvezuje Božje izabranike, njegove svete, posvećene, njegove miljenike da se vladaju dostojno svoga izabranja. I u Prvoj Petrovoj poslanici na mjestu gdje se govori o odnosu između pastira i vjernika jasno proizlazi da *kleros* ne sačinjavaju starješine koje nadgledaju stado nego stado (1 Pt 5,1-3).

Gledano etimološki, termin *laikos* dolazi od *laos* što znači narod. U grčkom profanom jeziku taj termin označava narod nasuprot administrativnoj i intelektualnoj klasi koja je upravljala tim mnoštvom. U Bibliji ova riječ biva korištena jedino u smislu označavanja Božjeg naroda nasuprot svim drugim poganskim narodima. Što se tiče samog termina »laikos« od kojeg dolazi naša riječ laik, slijedi da bi onda laik bio član narodne klase, onaj koji pripada narodu, za razliku od upravitelja i vladara. Ovakvo značenje riječi »laikos« ne nalazi se ni u Septuaginti (prijevod židovske Biblije na grčki jezik za Žido-

ve koji više nisu govorili hebrejski) ni u Novom zavjetu.¹ Nalazimo ga jedino u nekim starokršćanskim prijevodima knjiga iz Starog zavjeta na grčki jezik gdje označava nešto što je profano, odnosno nešto što nije posvećeno Bogu kao prinos u smislu obreda. Tako, za razliku od posvećenih kruhova koje su Izraelci prinosili Bogu kao žrtvu prikaznicu (Lev 23,17; 24,5-9) i koje su mogli blagovati samo Aron i njegovi sinovi na posvećenom mjestu, zajednički kruh, onaj koji nije bio određen za prinos, zvao se »laički kruh«. Isto tako prostor koji se nalazio unutar samog hrama zvao se »svetim« dok se vanjski prostor zvao »laičkim«. No i u ovih nekoliko slučajeva razlikovanje »svetog« i »laičkog« (profanog) odnosilo se samo na stvari, a ne na osobe.

Trebat će čekati kraj prvog stoljeća da se ta riječ primijeni i na osobe. U tom se smislu termin *laik* prvi put spominje u *Poslanici Korinćanima* pape Klementa Rimskog 95. godine u jednoj rečenici u značenju vjernika u odnosu prema onima koji upravljaju Crkvom: »Velikom su svećeniku dana vlastita bogoslužja (*leitourgiai*), svećenicima je određeno njihovo mjesto, na levitima leže njihova njihova služenja (*diakonai*); čovjek laik (*ho laikos anthropos*) obvezan je na laičke propise (*prostagmai*) (40,5).«² Iako je spis polemičkog karaktera, s namjerom da smiri i riješi jednu konfliktnu situaciju, i iako nakon te rečenice riječ »laik« više neće biti upotrijebljena, a Klement će u nastavku poslanice kršćane imenovati izrazima: »oni iz bratstva«, »braća«, »izabrani«, »pozvani i posvećeni«, »mnoštvo«, »sveti dio«, »Očev izabrani dio«, »Kristovo stado«, termin »laik« postat će općeprihvaćenim već u III. stoljeću.³ Od tog vremena počinje označavati razliku unutar Crkve između tzv. običnog vjernika i đakona ili svećenika. Razlika se posebno počinje očitovati u vremenu cara Teodozija (379. – 395.) koji je godine 380. kršćanstvo proglasio državnim religijom, zatvorio poganske hramove i zabranio prinošenje poganskih žrtvi, kada se Crkva nalazi u privilegiranoj situaciji te iščezava napetost između Crkve i svijeta, a rađa se nova napetost između klera i laika. Ta razdvojenost ide stupnjevito pa se tako očituje i u liturgijskom životu (laici, budući da ne razumiju latinski, bivaju sve pasivniji i gotovo marginalizirani), zatim u kulturnom životu koji ubrzo postaje monopol klerika dok laici bivaju smatrani *idiotai* odnosno

¹ Za detaljnu analizu značenja termina »laik« u Bibliji vidi: Ignace DE LA POTTERIE, L'origine et le sens primitif du mot laïc, u: *Nouvelle Revue Théologique*, 80 (1958.), 840-853; Johannes Baptist BAUER, Die Wortgeschichte vom laicus, u: *Zeitschrift für Katholische Theologie*, 2 (1959.), 224-228; Gustaf WINGREN, Der Begriff Laie, u: *Vom Amt des Laien in Kirche und Theologie*, Berlin – New York, 1982., 1-16.

² Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, *Povijest kršćanske literature*, I, Zagreb, ²1998., 74.

³ Usp. Alexandre FAIVRE, *Laici u počecima Crkve*, Zagreb, 1988., 24.

neuki, neznalice.⁴ Vrhunac tog razdvajanja dogodit će se za vrijeme gregorijanske reforme (XI. st.) koja će naglašavati pravnu viziju Crkve, a što će onda kao posljedicu imati razlikovanje između »duhovnih« (kler) i »tjelesnih« (laici). Kršćanska se autentičnost tako počinje mjeriti slobodom od tijela, užitka i vlasništva tako da razlika između klera i laika postaje bitno moralna i ide do krajnjih granica.⁵ Laik više nije pozvan na savršenost nego mu je dovoljno da se spasi. Crkva je predstavljena kao zajednica sastavljena od dva naroda, dva svijeta: jedan kojeg čini crkvena hijerarhija, zajedno s monaštvom koje je predstavljalo kršćanski ideal, a drugi u osobi cara, kralja, kneza, viteza i seljaka. No to nije spriječilo da se i u srednjem vijeku razvije duhovna struja pojedinih životnih statusa vjernika laika.

Tek u vremenu humanizma, renesanse i velikih otkrića, kada se svijet bude izgrađivao neovisno o Crkvi, Tridentski koncil (1545. – 1563.) započet će jedno novo vrijeme apostolata u kojem će se dati uloga i laicima unutar Crkve, s rađanjem raznih društava za socijalnu i religioznu reformu koja će se pridruživati trećim svjetovnim redovima i srednjovjekovnim bratstvima animirajući kršćane na području radničkih klasa, kulture i politike. Unatoč tome, vjernik laik i dalje ostaje »pasivni subjekt«, maloljetnik kojemu još uvijek nije povjeren nikakva crkvena funkcija.⁶ Službeno priznanje laikata počeo je s Prvim vatikanskim koncilom (1869. – 1870.) kada pape gube svjetovnu moć te posebno s eklezioološkim buđenjem koje je započelo 20-ih godina XX. stoljeća. To će postati vidljivo i u službenim crkvenim dokumentima tek na Drugom vatikanskom koncilu (1962. – 1965.): Dekret o apostolatu laika, Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu (posebno br. 43, 52, 62), Dekret o misijskom poslanju (posebno br. 15, 21, 41) i, nadalje, Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium* koja će laicima posvetiti cijelo četvrto poglavlje.

⁴ Usp. »Laico«, u: Giuseppe BARBAGLIO – Severino DIANICH (ur.), *Nuovo Dizionario di Teologia*, Cinisello Balsamo, 1998., 691.

⁵ U tom je smislu zanimljiv poznati Gracijanov tekst oko 1140. godine iz njegove crkveno-pravne zbirke pod naslovom *Decretum Gratiani* gdje se kaže: »Postoje dvije vrste kršćana (*duo genera christianorum*). Prva, koja je usmjerena na službu Bogu i posvećuje se kontemplaciji i molitvi te je stoga poželjno da bude daleko od svake vreve vremenskih stvari. Nju čine klerici i oni koji su se posvetili Bogu, tj. redovnici (*conversi*) ... Druga vrsta kršćana sastavljena je od laika ... njima je dopušteno posjedovati vremenita dobra, ali samo na upotrebu ... Dopušteno im je ženiti se, obrađivati zemlju, voditi parnice na sudovima, ostavljati priloge na oltaru, plaćati desetinu: ako budu izbjegavali poroke i činili dobro, moći će se spasiti.« *Decretum Gratiani*, C 12, q. 1. c. 7., 678, u: [http://mdz.bib-bvb.de/digbib/gratian/text/@ebt-link?target=idmatch\(n,678\)](http://mdz.bib-bvb.de/digbib/gratian/text/@ebt-link?target=idmatch(n,678)) (15. V. 2008.).

⁶ Usp. Severino DIANICH – Serena NOCETI, *Trattato sulla Chiesa*, Brescia, 2002., 392.

2. Opisna definicija vjernika laika

Kada Drugi vatikanski koncil u svojoj Dogmatskoj konstituciji o Crkvi želi definirati vjernika laika onda pod tim nazivom misli na svakog kršćanina koji živi i djeluje u svijetu, a ne pripada svećeničkom ni redovničkom staležu: »Pod imenom laika ovdje se razumiju svi vjernici osim članova svetoga reda i redovničkog staleža odobrenog od Crkve ... učinjeni Božjim narodom i na svoj način postali dionici Kristove svećeničke, proročke i kraljevske službe, vrše, koliko na njih spada, u Crkvi i u svijetu misiju čitavoga kršćanskog naroda.«⁷ Ova koncilaska definicija vjernika laika, koja je prvotno opisnog karaktera, sadrži tri bitna elementa. Prvo, laik je obilježen u aktivnom smislu kao pripadnik Božjeg naroda koji sudjeluje u cjelokupnom poslanju Crkve. Time Koncil zauzima jasan stav protiv svih onih nastojanja koja su Crkvu shvaćala kao područje djelovanja rezervirano isključivo za svećenstvo, a svijet kao područje djelovanja koje pripada laicima. Drugo, ističe se razlikovna vlastitost kršćanskog laika u odnosu na kler pri čemu se laik shvaća kao Kristov vjernik koji nije zaređeni službenik. To onda znači i da će posebno obilježje u sudjelovanju laika u cjelokupnom poslanju Crkve biti tipizirano kao neministerijalno poslanje: laik je odgovoran u poslanju Crkve kao onaj koji nije svećenik. Zato ovaj aspekt definicije izražava tzv. neklerikalni doprinos što ga laik ostvaruje u izgradnji Kristova tijela. Treće, polazeći od razlikovanja između laika i redovnika, pri čemu je laik onaj koji nije redovnik, želi se na pozitivan način istaknuti njegovu suodgovornost u Crkvi kao onoga koji nastoji tražiti kraljevstvo Božje ne zaobilazeći pritom zemaljski poredak društva u kojem živi. Promatrajući ovu definiciju u odnosnom smislu može se reći ne samo da laik nije onaj koji pripada kleru nego da se laik više ne promatra kao pasivan objekt Crkve, da se ne shvaća samo kao predstavnik profanog ambijenta, da ga se više ne naziva maloljetnikom. Kolikogod je Koncil uspio nadići kategorijalnu oprječnost vezanu uz termin laik, barem u obrednom i socijalno-kulturnom smislu, ipak i kod ove definicije dolazi do izražaja »negativno« obilježje ističući na samom početku definicije više razliku među kršćanima, a ne ono što im je zajedničko. Stoga, da bismo došli do pozitivnijeg oblika definicije vjernika laika, potrebno ga je promatrati ne u odnosu s klerom i redovništvom nego u odnosu s Crkvom.⁸ Tek onda, polazeći od shvaćanja Crkve kao misterija, kao božansko-ljudske

⁷ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen Gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. XI. 1964.), br. 31, u: *Dokumenti*, Zagreb, 1993. (dalje: LG).

⁸ Usp. »Budući da je Koncil imao namjeru dati samo tipološku definiciju laika, uvijek je moguće izraditi jednu istinsko teološko produbljenu definiciju.« Edward SCHILLEBEECKX, *La missione della Chiesa*, Roma, 1971., 259.

stvarnosti, mogli bismo na osnovi toga definirati vjernika laika kao aktivnog i odgovornog subjekta; osobu; krštenika odnosno onoga koji je nanovo rođen za božanski život, pomazan Duhom Svetim; kršćanin i dijete Božje; član kršćanske zajednice koja je Božji narod, obitelj i tijelo Kristovo; koja ima isto Kristovo poslanje koje se temelji na trostrukoj Kristovoj službi: proročkoj, svećeničkoj i pastirskoj.

Iako se razlikuju od klerika, laici ne samo da su Crkva nego čine njezinu ogromnu većinu, oni su zapravo Crkva u pravom smislu riječi jer bez njih ne bi se više imalo prave Crkve, ne bi više imali smisla ni sakramenti jer oni postoje upravo zbog ljudi, vjernika. O tome se slično izrazio i naš poznati teolog Tomislav Šagi-Bunić: »Uloga laika u djelu Crkve, ako i jest drukčija nego svećenika i biskupa, ipak je nenadoknadviva: bez te uloge ne može narod Božji kao cjelina izvesti ono na što je poslan u svijet.«⁹

Pored toga, postoji i ontološka jednakost između klerika i laika: svi imaju isti izvor, svrhu, milost, dignitet, poslanje i poziv. Naravno, postoje razlike s obzirom na službe, ali ostaje bitna jednakost. Tu važnost kršćanske jednakosti i dostojanstva lijepo nam je izrazio sv. Augustin u jednoj svojoj propovijedi rekavši: »Dok me straši ono što sam vama, ipak me tješi ono što sam s vama. Jer sam vama biskup, a s vama sam kršćanin. Ono je ime službe, ovo je ime milosti; ono je ime pogibli, a ovo spasenja.«¹⁰ Upravo zbog svega toga odnosi između hijerarhije i vjernika laika ni u kom slučaju ne bi smjeli biti poput odnosa između dvije različite kaste (više i niže) nego bi trebali biti obiteljski i bratski u smislu ostvarivanja pravog zajedništva, kako na području dostojanstva tako i na području djelovanja.¹¹ Kad Koncil kaže da su laici krštenjem *na svoj način* postali dionicima Kristove trostruke službe, onda bi tu trebalo zamijetiti da je krsno poslanje (Mt 28,19), što nam ga je Uskrslu Gospodin dao kao nalog prije nego će uzići k Ocu u nebesku slavu, prvotno poslanje Božjeg naroda, dok poslanje vlasti (hijerarhijsko) služi da se krsno poslanje po tom istom Božjem narodu može što bolje ostvariti u svijetu. Tu onda jasno dolazi do izražaja da je Božji narod temeljni subjekt i izvršilac Kristova krsnog naloga poslanja te su

⁹ Tomislav Janko ŠAGI-BUNIĆ, *Ali drugog puta nema*, Zagreb, 21986., 170.

¹⁰ Aurelije AUGUSTIN, *Sermones*, 340, 1, PL, 38, 1134.

¹¹ »Oni su, dakle, ravnopravni članovi Crkve, s jednakim dostojanstvom. Sudjeluju u cjelovitosti života i djelovanja Crkve prema službi koju vrše. Sve je u Crkvi zajedničko: jedno krsno dostojanstvo i jedno poslanje, a različite su samo službe. Može se kazati da je u Crkvi u ovom pokoncilskom vremenu već sazrelo općenito uvjerenje da su laici pozvani na sudjelovanje u svekolikom crkvenom životu i djelovanju, ali se Crkva još nije uspjela tako strukturirati da bi laici mogli spoznavati jasnije svoj dio odgovornosti za Crkvu.« Bono Zvonimir ŠAGI, *Laici i svjetovna dimenzija Crkve*, Zagreb, 1995., 41-42.

stoga Kristovi vjernici laici »pozvani da, svatko prema svojem položaju, vrše poslanje koje je Bog povjerio Crkvi da ga ispuni u svijetu«¹².

Ovakvo pozitivno shvaćanje laikata potvrdio je i papa Ivan Pavao II. u svojoj postsinodalnoj pobudnici *Christifideles laici* godine 1988. pozivajući se upravo na nauk Drugoga vatikanskog koncila: »Dajući odgovor na pitanje 'tko su vjernici laici', Koncil se, prevladavši sva ranija pretežno negativna tumačenja, otvorio skroz na skroz pozitivnom shvaćanju i očitovao je svoju temeljnu namjeru tvrdnjom da vjernici laici u potpunosti pripadaju Crkvi i njezinu Otajstvu i da je njihov poziv naročita značaja.«¹³ Papa to svoje mišljenje također temelji na trima bitnim obilježjima krštenika: »krštenje nas preporođa na život sinova Božjih, sjedinjuje nas s Isusom Kristom i njegovim Tijelom koje je Crkva, pomazuje u Duhu Svetom učinivši nas duhovnim hramovima« (CL 10).

3. Svjetovna narav laika i zadaća posvećenja zemaljskih stvari (*consecratio mundi*)

Krist je želio Crkvu kako bi preko nje nastavio svoje poslanje, te je u tom smislu Crkva pozvana biti kvasac i sol zemlje, svjetlo i duša svijeta. Međutim, nije moguće niti se traži da svi njezini članovi imaju isti položaj i iste odnose u svijetu i sa svijetom. Dok redovnici naglašavaju svoju odvojenost od svijeta, a svećenici vrše službu evangelizacijskog poslanja tako što ostaju u svijetu, s tim da se ne poistovjećuju sa svijetom, vjernik laik ne samo da je u svijetu i za svijet nego je zasigurno i od svijeta, budući da je u potpunosti uključen u njega i njegove strukture: »Laicima je svjetovna narav vlastita i posebna«, u smislu da se narav njihova poziva sastoji u »traženju kraljevstva Božjeg baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Bogu« (LG 31).

Za razliku od drugih zvanja u Crkvi, poseban element koji određuje vjernike laike jest da »žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život« (CL 10). Za laike je svjetovni život vlastiti način življenja njihova kršćanstva, tj. njihova spasenjskog odnosa s Kristom, s Crkvom i sa svijetom.¹⁴ Zato laici vrše svoje poslanje u Crkvi i u svijetu, ali ne

¹² *Zakonik kanonskog prava*, proglašen vlašću pape Ivana Pavla II. s izvorima (25. I. 1983.), Zagreb, 1996., kan. 204, § 1.

¹³ IVAN PAVAO II., *Christifideles laici – Vjernici laici. Apostolska pobudnica o pozivu i poslanju laika u Crkvi i u svijetu* (30. XII. 1988.), Zagreb, 1990., br. 9.

¹⁴ Usp. Arialdo BENI, *La nostra Chiesa*, Firenze, 1976., 417.

strogo razdvojeno, u smislu kao da bi obavljali posebno poslanje u Crkvi, a posebno u svijetu, nego naprotiv, upravo ostvarujući svoje poslanje u svijetu, ostvaruju ga istodobno i u Crkvi. To pak ne znači kao da bi se tada Crkva i svijet poistovjećivali nego zato što i sama Crkva živi u svijetu i jer su laici pozvani na svoje sudioništvo u Kristovoj trostrukoj službi upravo na onom mjestu i položaju koje imaju u svijetu, nastojeći pritom u svim životnim okolnostima uvijek biti zajedno Crkva i svijet. Ovu »svjetovnu narav« vjernika laika kao njihovu posebnu specifičnost slično naglašava i Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes* kada kaže da su »laici specijalno, iako ne isključivo, nadležni za svjetovne zadaće i djelatnosti«¹⁵. Naravno da su svi članovi Crkve dionici ove svjetovne dimenzije, ali ne u istom vidu, pri čemu vjernici laici sudjeluju u njoj na toliko osobit način zbog čega će Koncil ustvrditi da se svjetovnost odnosi na laike u tolikom značenju da se njome izražava »vlastitost i posebnost« njihova djelovanja u svijetu.

Budući da je narav laika na poseban način obilježena svjetovnošću kao njihovim vlastitim zvanjem, s tim u vezi Koncil će im onda dodijeliti i posebnu zadaću povezanu sa zemaljskim stvarnostima kao onima koji žive u svijetu te su »od Boga pozvani da pridolesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta, vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriti Krista« (LG 31). Dakle, laici su Kristovi vjernici koji su od Boga pozvani najprije živjeti u svijetu. Svijet tako postaje mjestom njihova življenja koje im je sâm Bog namijenio svojim providonosnim naumom.¹⁶ Kad se kaže za laike da oni žive u svijetu, tada se ne misli na njihovu čisto fizičku prisutnost – ta svi se ljudi nalaze u svijetu – nego na njihovu životnu prisutnost, zauzetost i uvrštavanje u svjetovni poredak. S obzirom na život u svijetu slijedi i posebna zadaća vjernika laika – posvećenje svijeta (*consecratio mundi*). Na temelju sakramenta krsta svaki je krštenik dužan poraditi oko vlastite svetosti, bez obzira radi li se o laiku, redovniku ili svećeniku. Dar milosti, ali i obveze koje proizlaze na temelju sakramenta krsta jednaki su za sve Kristove vjernike: »Svi u Crkvi, baš zato što su njezini članovi, primaju i prema tome dijele zajednički poziv na svetost. Bez ikakva odvajanja od ostalih članova Crkve, u punom smislu riječi

¹⁵ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Gaudium et spes. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu* (7. XII. 1965.), br. 43, u: *Dokumenti*, Zagreb, 41993.

¹⁶ »Prirodno mjesto laičkog angažmana u duhu Koncila jest upravo svijet. Ali Koncil u toj zadaći ne ograničava nikoga od članova Božjeg naroda. Svi su pozvani biti graditeljima novoga čovječanstva ... Zato je posebno laicima dana zadaća da svojom stručnošću pripomognu Crkvi plasirati kršćanski vrijednosni sustav u suvremeno društvo, pronalazeći nove distributivne kanale u komunikaciji s različitim religijskim i inim svjetonazorima.« Petar BARUN, *Koncil kao kraj sužanjstva laika*, u: *Nova prisutnost*, 3 (2005.) 2, 245-246.

na nju su pozvani vjernici laici« (CL 9). Međutim, osobit poziv laika ima svrhu na poseban način »tražiti Kraljevstvo Božje baveći se vremenitim stvarima i uređujući ih po Bogu« (LG 31; CL 9). To znači da njihova zadaća »posvećivanja svijeta iznutra« označava specifičnost općeg poziva na svetost svih krštenika. U konkretnom smislu to bi značilo kako ih sama životna prisutnost u svijetu obvezuje da taj isti svijet u kojem se nalaze uređuju, usmjeruju, organiziraju i privode k Bogu i po Bogu.

Izraz »baviti se zemaljskim stvarima« označava širok horizont koji obuhvaća materiju i ambijent kao sredstva potrebna laicima kako bi uspjeli provesti u djelo zadaću posvećenja svijeta iznutra. Radi se o slobodnoj i odgovornoj aktivnosti unutar svjetovnih struktura u kojima su Kristovi vjernici pozvani biti kvascem evanđeoske poruke: svjedočenjem kršćanskog života, rječju koja prosvjetljuje u ime Božje, odgovornom djelotvornošću služeci drugima u rješavanju zajedničkih problema. Budući da njihova glavna zadaća nije osnivanje crkvenih zajednica nego naviještanje Radosne vijesti unutar svjetovnih struktura, postaje jasno koliko je onda njihova zadaća odgovorna i zahtijevna s obzirom na to da je polje njihova evangelizacijskog rada uistinu ogromno, kako je to još u svoje vrijeme zamijetio papa Pavao VI. u svom Apostolskom nagovoru o evangelizaciji u suvremenom svijetu *Evangelii nuntiandi*: »svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćavanja, kao i ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, patnja«¹⁷. Tako će se onda na vidljiv i konkretan način očitovati i izvršiti njihovo božansko poslanje u svijetu. Budući da je sav Božji narod svećenički narod – Bogu posvećen te cijelom Božjem narodu pripada dioništvo (*kleros*) u baštini svetih od Boga izabranih i posvećenih, iz toga onda proizlazi neotuđivo pravo i dužnost laika da sudjeluju u cijelom poslanju Crkve, jer je to poslanje jedno. Također, kad se govori o različitosti službi, treba istaknuti da su sve službe vjernika u sklopu jednog poslanja Crkve prema načelu: različitost službi – jedno poslanje. Prožimanjem i usavršavanjem vremenitog reda evanđeoskim duhom, posebno na području obiteljskog i društveno-političkog života, ugrađujući u te temeljne životne strukture svijeta ljubav, poštenje, duh pravednosti, iskrenost, čovječnost, hrabrost, toleranciju, bez kojih nema ni pravog kršćanskog života, laici ne samo da svjedoče Krista nego rade i na spas svih ljudi.

¹⁷ PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi – Naviještanje evanđelja* (8. XII. 1975.), Zagreb, 2000., br. 70.

4. Spasenjsko poslanje laika – dioništvo u trostrukoj Kristovoj službi svećenika, proroka i kralja

4.1. Zajedničko dostojanstvo svih kršćana

Pritjelovljeni Kristu sakramentima kršćanske inicijacije, svi članovi Crkve čine novi Božji narod u kojem »nema više: Židov – Grk, rob – slobodnjak! Nema više muško – žensko! Svi ste vi Jedan u Kristu Isusu!« (Gal 3,28). Stoga, svi skupa činimo jedan Božji narod i svi imamo jednako dostojanstvo sinova i kćeri Božjih: »Jedan je dakle izabrani narod Božji: jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje (Ef 4,5); zajedničko je dostojanstvo udova po njihovu preporodu u Kristu, zajednička je milost djece, zajednički je poziv na savršenost, jedno spasenje, jedna nada, i nerazdijeljena ljubav. Nema dakle nikakve nejednakosti u Kristu Isusu i u Crkvi s obzirom na podrijetlo i narodnost, na društveni položaj ili spol« (LG 32). To jedinstvo i jednako dostojanstvo prethodi svakoj razlici poziva, darova, službi, zadaća i životnih stanja. Stoga, nužna diferencijacija koja se podrazumijeva unutar hijerarhijske strukture Crkve ne okrnjuje stvarnost jedinstvenog Božjeg naroda koja u sebi uključuje »zajedničko dostojanstvo svih krštenika, zajedništvo milosti svih Božjih sinova i kćeri i zajednički poziv na svetost.«¹⁸

Ta istaknuta zajednička stvarnost, odnosno temeljna jednakost svih vjernika u Kristu, koja je sadržana u izričaju »opće svećeništvo vjernika«, ukorijenjena u krsnoj kupelji i pomazanju Duhom Svetim, temelji se na jedinstvu svih vjernika s Kristom koji ih »intimno sjedinjuje sa svojim životom i svojim poslanjem« (LG 34) i čini ih dionicima svoje trostruke službe svećenika, proroka (učitelja) i kralja (pastira).

Iz toga slijedi da Kristov vjernik, suprotno shvaćanju koje je prethodilo Drugom vatikanskom koncilu, a koje je i danas prilično rašireno među pukom, ne biva poistovjećen s laikom nego nadilazi kako lik laika tako i zaređenog službenika kao i zavjetovanog redovnika. Dakle riječ je o jedinstvenoj datošti koja prethodi svim vjericima, o jednoj vrsti zajedničkog korijena iz kojeg cvjetaju različita životna stanja, pa onda imamo: kršćanskog vjernika laika, kršćanskog vjernika zaređenog službenika i kršćanskog vjernika redovnika i redovnicu.

Što se tiče Svetoga pisma, ono Kristu pridaje različite nazive: tako ga sinoptici uglavnom nazivaju Kraljem; Ivan mu posebno daje titulu Učitelja, a Poslanica Hebrejima najčešće ga naziva Svećenikom. Slično tim nazivima,

¹⁸ Marcello SEMERARO, *Mistero, comunione e missione. Manuale di ecclesiologia*, Bologna, 2001., 60.

sveti će Petar u svojoj poslanici nazvati vjernike »rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni« (1 Pt 2,9). Dakle postoji pravo kršćansko svećenstvo koje se ucjepljuje u Isusovo svećenstvo i pridružuje novoj zajednici spasenja, na način zajedništva.

Sam trostruki naziv,¹⁹ Krist svećenik-prorok-kralj, ne spominje se u Svetom pismu, ali se zato često nalazi u spisima otaca koji ga primjenjuju kako na Krista tako i na kler i na sve vjernike: »Također si i ti po krštenju postao kralj, svećenik i prorok; kralj jer si odbacio od sebe sve zle čine i uništio u sebi sve grijeh; svećenik jer si se ponudio Bogu i žrtvovao mu svoje tijelo kao što je Krist bio žrtvovan; ... prorok jer poznaješ buduće stvari, jer si označen pečatom Duha Svetoga i prosvijetljen njegovim svjetlom.«²⁰

Tu trostruku Kristovu službu koja s njega prelazi i na sve njegove udove, posebno je razvio teolog M. J. Scheeben u svom djelu *Kršćanska otajstva*,²¹ a preuzeo ju je i Drugi vatikanski koncil u svojoj Dogmatskoj konstituciji o Crkvi: »Krist Gospodin, Veliki Svećenik uzet između ljudi (usp. Heb 5,1-5), učinio je od novoga naroda 'kraljevstvo i svećenike za Boga, Oca svoga' (Otk 1,6; usp. 5,9-10). Jer se kršteni po preporodu i pomazanju Duha Svetoga posvećuju da budu duhovni dom i sveto svećenstvo, da svim djelima kršćanina prinose duhovne žrtve, i da navješćuju čudesa Onoga koji ih je iz tmine pozvao u divno svoje svjetlo (usp. 1 Pt 2,4-10). Zato neka svi Kristovi učenici, ustrajući u molitvi i hvaleći Boga (usp. Dj 2,42-47), prikazuju sebe kao živu, svetu, Bogu ugodnu žrtvu (usp. Rim 12,1), neka po svoj zemlji svjedoče o Kristu i opravdavaju svoju nadu u vječni život pred onima koji to traže (usp. 1 Pt 3,15)« (LG 10).

¹⁹ O teologiji Kristove trostruke službe vidi: Juan ALFARO, *Le funzioni salvifiche di Cristo quale rivelatore, sacerdote e signore*, u: *Misterium Salutis*, V, Brescia, 1971., 811-889; Ludwig SCHICK, *Das Dreifache Amt Christi und der Kirche. Zur Entstehung und Entwicklung der Triologien*, Frankfurt – Bern, 1982.; Yves CONGAR, *Sur la Trilogie: Prophète-Roi-Prêtre*, u: *Revue des Sciences philosophiques et théologiques*, 67 (1983.), 97-115.

²⁰ Ivan ZLATOUSTI, *In 2 Cor.*, prop. 3,7, PG, 61, 417.

²¹ »Snagom tog pomazanja on je u pravom smislu riječi Pomazanik, tj. Krist. Upravo zbog toga i svi članovi te Glave, koji s njim oblikuju jedno Tijelo, moraju biti jedan Krist zajedno s njim; pomazanje Boga mora se slijevati od Glave na sve članove da, ispunjeni božanskim dostojanstvom i vrlinom, sjedinjeni sa svojom Glavom, postanu ono što je on sam, kraljevsko svećenstvo: kraljevi, koji s Kristom i u Kristu imaju udjela kao sinovi u Božjoj slavi i blaženstvu; svećenici, koji snagom božanskog posvećenja moraju sudjelovati u uzvišenom svećeništvu Sina Božjega, s kojim je Bog čašćen i slavljen u svom trojstvenom veličanstvu.« Matthias Joseph SCHEEBEN, *I Misteri del cristianesimo*, Brescia, 1960., 391-392.

4.2. Razlika između općeg i hijerarhijskog ili ministerijalnog svećeništva

Drugi vatikanski koncil, pozivajući se na Sveto pismo, tradiciju i učiteljstvo, ističe vrlo jasno u svom dekretu *Presbyterorum ordinis* koji govori o službi i životu prezbitera da »svi vjernici čine sveto i kraljevsko svećeništvo«²². Istodobno Koncil precizira kako je naš Gospodin Isus Krist »postavio neke da budu službenici, da u društvu vjernika posjeduju svetu vlast reda« (PO 2). Zatim pojašnjava da je ministerijalno ili hijerarhijsko svećeništvo po svojoj naravi usmjereno na služenje općem svećeništvu, na način reciprociteta, tj. uzajamnosti (prije svega obostrano svjedočenje vjere). Dakle i opće i ministerijalno svećeništvo potječu iz istog izvora – Kristova svećeništva na kojem sudjeluje čitava Crkva, i usmjereni su k istoj svrsi – ostvarenju Kristova spasenjskog posredništva, svako prema svojoj službi s obzirom na Crkvu i svijet. Koncil, nadalje, pojašnjava u čemu se sastoji i razlika između dva oblika svećeništva s obzirom na specifičnost njihovih službi u Crkvi te pritom navodi dvostruku razliku: u stupnju i u biti. Iako su oba svećeništva dionici Kristova univerzalnog svećeništva, među njima postoji različita stupnjevitost: tako bi opće svećeništvo bilo prvi stupanj, svećenički red drugi, a biskupski red treći ili najviši stupanj. Kad se govori o razlici u biti, misli se na tzv. posvećujuću moć ili vlast koja se prima svećeničkim redom »pomazanjem Duha Svetoga kao poseban biljeg ili karakter koji ih upriličuje Kristu svećeniku, na način da mogu djelovati u ime i u osobi Krista koji je glava Crkve« (PO 2; usp. LG 10).

Temelj različitosti²³ sastoji se u činjenici što vjernici laici i svećenici sudjeluju na različit način u Kristovu jedinstvenom poslanju na način da imaju različite zadaće u Crkvi. Naime, samo zaređeni svećenik može djelovati »in persona Christi« (usp. LG 10; 28). Budući da je njegovo svećeništvo jedinstveno sudjelovanje i nastavak samog Krista, vrhovnog i vječnog svećenika novoga Saveza, on predstavlja »sakramentalno uprisutnjenje Isusa Krista Glave i Pastira«²⁴. Putem ministerijalnog svećeništva Krist priopćava sama sebe kao Glavu i Pastira i nastavlja vršiti svoju trostruku službu (proročko-navjestiteljsku, svećeničko-sakramentalnu, kraljevsko-upravljačku). Drugim riječima, dok pritjelovljenje Kristu krštenjem čini kršćane »zajedničarima božanske naravi« (2 Pt 1,4), suobličjenje Kristu koje proizlazi iz svećeničkog reda odnosi se

²² DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Presbyterorum ordinis. Dekret o službi i životu svećenika* (7. XII. 1965.), br. 2, u: *Dokumenti*, Zagreb, 1993.

²³ O jedinstvu i specifičnosti općeg i ministerijalnog svećeništva vidi djelo poznatog francuskog bibličara: Albert VANHOYE, *Sacerdoti antichi e nuovo sacerdote secondo il Nuovo Testamento*, Roma, 1990.

²⁴ IVAN PAVAO II., *Pastores dabo vobis. Apostolska postsinodalna pobudnica kleru i vjernicima o svećeničkoj izgradnji u sadašnjim prilikama* (25. III. 1992.), Zagreb, 1992., br. 17.

izravno na spasenjsku moć Isusove ljudskosti, kao sredstva njegova božanstva. U tom smislu svećenici na sakramentalan način djeluju u osobi Isusa Krista kao produžena Isusova ljudskost na zemlji, dok vjernici krštenjem već žive i miču se u osobi Isusa Krista.

Pored ove kristološke razlike postoji i ekleziološka razlika ukoliko zaređeni službenik djeluje također i »in persona Ecclesiae«. On je sakramentalno osposobljen za vršenje crkvenih čina i izvršava ih »u ime čitavog naroda« (LG 10), odnosno »u ime čitave Crkve« (PO 2). No to ne znači da svećenik djeluje umjesto Crkve nego da djeluje kao znak i sredstvo u kojem i po kojem Crkva biva djelotvorno prisutna i ostvaruje svoje spasenjsko poslanje. Svećenik, svojim ministerijalnim svećeništvom, predstavlja Krista, nevidljivu glavu Crkve, na drukčiji način od vjernika laika, te zbog toga u Božjem narodu ima i drukčiju funkciju. Budući da on uprisutnjuje, odnosno čini vidljivim Krista glavu Tijela, dobiva ulogu vođenja Božjeg naroda.

Međutim, jasno je da ministerijalno svećeništvo ne znači po sebi veći stupanj svetosti u odnosu na opće svećeništvo svih vjernika. Svećenicima je ređenjem dan poseban dar Duha Svetoga kako bi mogli pomoći Božjem puku da može vjerno i u punini izvršavati svoje opće svećeništvo primljeno sakramentom krštenja. Stoga je ministerijalno svećeništvo bitno upućeno na kraljevsko svećeništvo svih vjernika i ustanovljeno na služenje i izgradnju općeg svećeništva.

4.3. Svećenička služba laika

Kad Drugi vatikanski koncil govori o sudjelovanju laika u Kristovoj svećeničkoj službi,²⁵ stavlja ga u kontekst liturgijskih slavlja, posebno unutar slavljenja euharistije te ističe da laici mogu »vršiti duhovno bogoslužje na slavu Božju i spas ljudi« (LG 34). To duhovno bogoslužje laici vrše na dvostruk način. Ponaјprije, slaveći euharistijsku žrtvu, koja je izvor, središte i vrhunac kršćanskog života, laici su pozvani da, prožeti Duhom ljubavi, sebe prinesu kao osobnu duhovnu žrtvu i sjedine ju s Kristovom žrtvom koja se uprisutnjuje na žrtvenom oltaru. Drugi oblik tog duhovnog bogoslužja usmjeren je na spas čovjeka i svijeta prema kojem su laici pozvani preobraziti cjelokupnu stvarnost u traj-

²⁵ O sudjelovanju vjernika u Kristovoj svećeničkoj službi vidi: Emile Joseph DE SMEDT, *Il sacerdozio dei fedeli*, u: Guilherme BARAÚNA (ur.), *La Chiesa del Vaticano*, II, Firenze, 1965., 453-464; Rudolf BRAJČIĆ – Rudolf KOPREK (ur.), *Dogmatska konstitucija o Crkvi*, II. *Komentari dokumenta Drugog vatikanskog sabora*, Zagreb, 1982., 521-543; Marco ADINOLFI, *Il sacerdozio comune dei fedeli*, Roma, 1983.; Bonaventura DUDA, *Udio svih kršćana u trostrukoj Kristovoj zadaći*, u: *Bogoslovska smotra*, 57 (1987.) 3-4, 179-202.

nu euharistiju – zahvalno prihvaćanje darova odozgo i prinošenje sebe i svih ljudskih djelatnosti Bogu koji, primajući čovjeka i dar njegovih ruku, svojim Duhom Svetim posvećuje cio svijet. Taj prinos svakodnevnog života Bogu sa svim onim što obilježava ljudsku svakodnevicu i posvećenje svijeta svojim radom i životom, Koncil opisuje na sljedeći način: »sva njihova djela, molitve i apostolski pothvati, bračni i obiteljski život, svagdanji rad, odmor duha i tijela, ako se vrše u Duhu, dapače i tegobe života, ako se strpljivo podnose, postaju duhovne žrtve ugodne Bogu po Isusu Kristu (usp. 1 Pt 2,5), koje se u služenju Euharistije pobožno prinose Ocu s prinosom Gospodinova Tijela. Tako i laici, sveto radeći posvuda kao klanjaoci, posvećuju Bogu sam svijet« (LG 34). S takvim načinom gledanja Koncil nastoji povezati dvije uloge vjernika laika koje proizlaze iz njihove svećeničko-liturgijsko-posvetiteljske službe: sudjelovanje u sakramentalno-obrednom događanju Crkve i posvećenju svijeta.

Dakle, na temelju sudjelovanja laika u Kristovoj svećeničkoj službi dolazi do izražaja njihova prisutnost i zauzetost istodobno i u Crkvi i u svijetu kao dviju stvarnosti koje se međusobno nadopunjuju. Iz tog proizlazi jasna činjenica da jedino prožimajući svoje svjetovne zadaće sredstvima posvećenja – osobito sjedinjujući ih s Kristovom žrtvom u euharistijskom slavlju – laici mogu u potpunosti vršiti svoju posvetiteljsku službu, na sebi svojstven način. Takav se kriterij u potpunosti odnosi i na laike koji su ovlašteni za obavljanje nekih posebnih službi u Crkvi: službe čitača i akolita, bilo za stalno bilo privremeno, služba riječi, predvođenje u bogoslužnim molitvama, krštenje i dijeljenje svete pričesti (usp. CIC 230). Važnost načela komplementarnosti i različitosti između službi koje obavljaju vjernici laici i službi koje vrše zaređeni službenici istaknuo je na poseban način i papa Ivan Pavao II.: »Razne službe, zadaće i uloge koje vjernici laici mogu zakonito obavljati u liturgiji, u prenošenju vjere i u pastoralnim strukturama Crkve moraju izvršavati u skladu sa svojim posebnim laičkim pozivom koji je različit od poziva svetih službenika« (CL 23). Navodeći konkretne primjere suradnje, kao i karakteristike koje određuju granice suradnje vjernika laika u vršenju svećeničke službe, crkveno učiteljstvo jasno je iznijelo svoj stav²⁶ da se te službe laika ne samo ne bi smjele izjednačavati sa službama koje vrše članovi svećeničkog staleža nego ih se ne bi smjelo niti omalovažavati, a još manje pogrješno tumačiti.

²⁶ O tome vidi *Naputak o nekim pitanjima suradnje vjernika laika u svećeničkoj službi* (15. VIII. 1997.), Zagreb, 1998., što ga je skupno izdalo šest kongregacija i dva papinska vijeća.

4.4. Proročka služba laika

Sudjelovanje vjernika laika u Kristovoj proročkoj službi²⁷ očituje se nadasve u živom svjedočenju putem vjere i ljubavi te prinošenjem Bogu žrtvu hvale kao plod usana naših kojim ispovijedamo ime njegovo (usp. Heb 13,15). Stoga je svaki vjernik laik ponajprije svjedok i navjestitelj Božje riječi »da sila Evanđelja sja u svagdašnjem, obiteljskom i društvenom životu« (LG 35). Temelj proročkog karaktera naviještanja evanđelja kod laika jest »sensus fidei« – nadnaravni osjećaj vjere²⁸ kao poseban dar Duha Svetoga koji vjernika osposobljava za prihvaćanje istine vjere, ali također i primjenu vjere kako u vlastitom životu tako i u životu drugih. Dakle, vršenje proročke službe laika znači: primiti sa svom marljivošću svu Božju objavu; objavu neprestano produbljivati u osobnom razmišljanju i zajedničkom moljenju i savjetovanju; i napokon primjenjivati objavu i sve svoje vjerničko i ljudsko znanje unutar cjelokupnosti svojih životnih odnosa. Na poseban su način roditelji dužni biti prvim učiteljima svojoj djeci u temeljnim vjerskim istinama i novosti života koja započinje sakramentom krsta.²⁹ Proročka služba laika sastoji se nadasve u osobnom prihvaćanju poruke evanđelja i upoznavanju drugih s njezinim sadržajem, usvajanjem što bolje izobrazbe u katoličkom nauku, ulaganjem što većeg napora s ciljem da svjetlo vjere i kršćanske vrjednote svijetle u mnogim ljudskim djelima i odlukama te da svi kršćani »porade kako bi božansku poruku spasa spoznali i primili svi ljudi posvuda na zemlji«³⁰. Izvršavanje proročke zadaće u Crkvi i svijetu zahti-

²⁷ Značajan članak koji govori o sudjelovanju laika u Kristovoj proročkoj službi napisao je Benjamin VAN LEEUWEN, *La partecipazione comune del popolo di Dio all'ufficio profetico di Cristo*, u: Guilherme BARAÚNA (ur.), *La Chiesa del Vaticano, II*, 465-490.

²⁸ »Cjelina vjernika, koji imaju pomazanje Svetoga, ne može se u vjeri prevariti, i to svoje posebno svojstvo očituje nadnaravnim osjećajem vjere cijeloga naroda kad 'od biskupa sve do posljednjih vjernika laika' pokazuje opće svoje slaganje u stvarima vjere i morala. Tim osjećajem vjere, koji pobuđuje i podržava Duh istine, Božji narod pod vodstvom svetog učiteljstva, uz koje vjerno pristajući prima ne više ljudsku riječ nego uistinu Božju riječ (usp. 1 Sol 2,13), nepokolebljivo pristaje uz vjeru, koja je jednom bila predana svetima (usp. Jud 3), ispravnim sudom dublje u nju prodire i potpunije je primjenjuje u život.« LG 12.

²⁹ »Misija, što je svjetovnjak vrši u porodici i u svijetu, redovito ne iziskuje vanrednih djela koja bi se na poseban način isticala svraćajući na se pomnju drugih, nego to su djela što ih kršćanski zakon propisuje svakom laiku, svakom ocu obitelji kao svagdašnju postojanu dužnost, jer je njihovo vršenje neophodan uvjet za probit porodice i društvene zajednice. Djela su to općenito svagdašnje kreposti doduše, ali za socijalni poredak od najpreče potrebe, a često skopčana sa žrtvama i odricanjem, kako ih smaže samo heroička krepost ... Premalo se pozna i cijeni blago socijalnih kreposti, koje cvatu i mirišu tek među uskim zidinama domaće kuće, onaj šutljivi heroizam.« Antun MAHNIĆ, *Katoličko svjetovnjaštvo i svećenstvo*, u: *Luč*, 1 (1916. – 1917.), 9.

³⁰ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Apostolicam actuositatem. Dekret o apostolatu laika* (18. XI. 1965.), br. 3, u: *Dokumenti*, Zagreb, ⁴1993.

jeva njegovanje vlastite duhovnosti koja treba biti hranjena vjerom, ufanjem i ljubavlju, ali isto je tako potrebno njegovati i intelektualnu vjerničku spoznaju. Samo svjetlom vjere i razmatranja Božje riječi moći će se uvijek i posvuda razaznati Boga; u svakom događaju tražiti njegovu volju; vidjeti Krista u svim ljudima te ispravno prosuđivati o pravom značenju i vrijednosti vremenitih dobara u njima samima i u odnosu prema čovjeku. Svjedočenje i naviještanje žive riječi jest ne samo obveza svih laika nego i glavna zadaća njihova apostolskog djelovanja.³¹ U povijesti Crkve zrcale se mnogi laici koji su bili dobri učitelji vjere. Dovoljno je spomenuti samo neka poznata imena na razini opće Crkve: Justin, Aristid, Laktancije, Boecije, Kasiodor. Na polju apostolskog rada Crkve u Hrvata rado se spominjemo blaženog Ivana Merza i nedavno preminulog Željka Mardešića koji su svojim djelom ugrađivali evanđeoske vrjednote u hrvatsko društvo, kao i mnogih drugih. Svi ti svijetli primjeri u daljnjoj i bližoj povijesti Crkve potiču nas na veći angažman i u Crkvi i u svijetu, moleći zajedno s velikim starozavjetnim prorokom Mojsijem: »Oh, kad bi sav narod Jahvin postao prorok!« (Br 11,29).

Praktično vršenje učiteljske službe, koja je istodobno pravo i obveza svakog vjernika laika, ostvaruje se na razne načine: osobnim razgovorom, poučavanjem, pisanjem, javnim zagovaranjem, sredstvima javnog priopćavanja itd., ravnajući se pritom uvijek prema načelu svjetovnosti kao bitnog obilježja vjernika laika. Kao građani svijeta laici su također pozvani cijeniti profesionalnu spremu te u tom smislu njegovati pravu stručnost koja će biti na korist ne samo na njihovim radnim mjestima nego i pravo i dužnost očitovati svoje stručno mišljenje kako crkvenim pastirima tako i ostalim vjernicima.³² Svaki član Božjeg naroda djelujući u svijetu vrši svoju proročku službu služeći božanskoj istini, među ostalim i svojim poštenim stavom prema istini bez obzira na koje se polje znanosti ta istina odnosila. Dakle, kao što se dâ zamijetiti, prikladno mjesto učiteljske službe laika obuhvaća široko područje društvenog života, uključujući pritom i svoje radno mjesto kao i obiteljsko ognjište. Vršenje proročke službe protivi se stoga svakom obliku mogućeg konformizma, budući da zahtijeva aktivno ponašanje vlastito svakom pojedincu koje se ne može ograničiti samo na šutljivo svjedočanstvo. U svakom slučaju, prvotni

³¹ »Pouka u vjeri dužnost je svakog propovjednika, ali također i svakog vjernika.« Toma AKVINSKI, *Summa theologiae*, pars III, q. 71, a. 4, ad 3.

³² »Vjernici imaju pravo, katkada dapače i dužnost, prema znanju, stručnosti i ugledu koji imaju, posvećenim pastirima očitovati svoje mišljenje o onom što je za dobrobit Crkve i to mišljenje, čuvajući cjelovitost vjere i čudoređa i poštovanje prema pastirima te pazeći na zajedničku korist i dostojanstvo osoba, priopćiti i ostalim vjernicima.« *Zakonik kanonskog prava*, kan. 212, § 3.

uvjet svakog apostolata jest osobni primjer, tj. kršćanska dosljednost kojom se najdjelotvornije potvrđuje ono što se naučava.

4.5. Kraljevska služba laika

Sudjelovanje vjernika laika u Kristovoj kraljevskoj službi očituje se prvenstveno u osobnom zalaganju za rast i širenje kraljevstva Božjega kojemu je Isus dao početak svojim javnim djelovanjem, pozivajući sve ljude svijeta da postanu dionicima toga Kraljevstva³³ pravde, ljubavi i mira. Ta zadaća jednako vrijedi za cijelu Crkvu, dok su laici na poseban način pozvani sudjelovati u tom poslanju: »Svojim pripadanjem Kristu Gospodinu i Kralju svemira vjernici laici sudjeluju u njegovoj kraljevskoj službi i On ih poziva na službu Kraljevstvu Božjem i na njegovo širenje u povijesti« (CL 14). Stoga smatram da je nužno reći nekoliko riječi o samom kraljevstvu Božjem – središtu Isusova javnog djelovanja i naviještanja. Naime, danas se svi bibličari slažu da je temeljna jezgra Isusova propovijedanja »kraljevstvo Božje« ili »kraljevstvo nebesko«, koje je u tolikoj mjeri izraženo da je zapravo i samo njegovo evanđelje (Radosna vijest) definirano kao »Evanđelje Kraljevstva«: »Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!« (Mk 1,15). Ovaj poziv kojim započinje njegov javni život postat će stalno nastojanje njegove mesijanske djelatnosti: »I obilazio je Isus svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući evanđelje o Kraljevstvu« (Mt 4,23; 9,35; 5,3-10). Uvođenje Kraljevstva započinje molitvom »Očenaš« kojom sam Isus poučava svoje učenike (»dođi Kraljevstvo tvoje«) i malo-pomalo postaje također temom propovijedanja kako dvanaestorice tako i učenika općenito: »Putem propovijedajte: 'Približilo se kraljevstvo nebesko!'« (Mt 10,7; Lk 9,2, 10,9). Kako bi apostoli bili sposobni izvršiti taj zadatak, Isus im je nasamo posebno tumačio u čemu se sastoji kraljevstvo Božje služeći se prvenstveno prisposobama o Kraljevstvu (usp. Mt 13). Tako-

³³ Termin »kraljevstvo« (heb. *malkut* i grč. *basileia*) označava poseban zahvat kojim Bog čovjeku nudi oslobođenje i uvodi ga u prostor spasenja. Ono je naznačeno i obećano već u Starom zavjetu, koji predstavlja Boga kao kralja cijelog svemira i svih ljudi snagom njegova stvaranja i providnosti: sve je stvorio, sve drži u svojim rukama i svime upravlja vrhunskom mudrošću i dobrotom. Boga se prikazuje kao moćnog i milosrdnog kralja posebno prema izabranom narodu, kojega je oslobodio od ropstva, s kojim je stvorio Savez i kojeg je obdario nadnaravnim darovima, čineći od njega svoje duhovno kraljevstvo. No, također u Starom zavjetu biva jako naglašena i njegova ljudsko-socijalna konotacija: samo obećanje kraljevstva znači, uz sve rečeno, i naviještanje pravde, slobode, mira, blagostanja, vječnosti. Ono je prvenstveno poruka oslobođenja i nade. Takvo kraljevstvo naći će svoje potpuno ispunjenje u budućem Mesiji – Isusu iz Nazareta.

đer, nakon uskrsnuća Isus se zadržao kod svojih učenika »40 dana tumačeći im kraljevstvo Božje« (Dj 1,3).

Na temelju Isusova propovijedanja, Kraljevstvo se sastoji u osobnom Božjem zahvatu koji mijenja i prodire svojom voljom u povijesti. Takav je zahvat uspoređen s jednom osobnošću koja djeluje vrlo efikasno (Bog je sličan sijaču, kralju, gospodaru vinograda, ili gospodaru koji priprema veliku gozbu), zatim se uspoređuje sa životnom snagom koja preobražava (kvasac koji uskisne svu hrpu brašna, zrno gorušice koje izraste u stablo). Iz svega ovoga slijedi također i nužnost »ući u kraljevstvo Božje« (Mk 9,47; 10,23-25 – »bolje ti je jednooku ući u kraljevstvo Božje ...«). Božje kraljevstvo jest nadasve spasenjsko: Bog je Otac koji nas ljubi, Gospodin vrlo darežljiv koji hoće da svi ljudi imaju spasenje i radost. Kao poseban Božji zahvat, ono pripada nadnaravnoj kategoriji: znači da nije plod čisto ljudskih povijesnih događanja, ni proizvod ljudskog rada i napora, nego apsolutno nezaslužan dar Boga Oca ljudima posredstvom Isusa Krista; ono je spasenjsko dobro s kojim raspolaže samo Bog po svojoj volji. Kraljevstvo Božje također je bitno *religiozna* stvarnost: Isus je u svom javnom životu i poslanju očistio ideju kraljevstva Božjeg od svakog zemaljsko-političkog elementa i stavio se otvoreno nasuprot zajedničkom mentalitetu svoga naroda i svojih učenika koji su od njega očekivali kralja koji će obnoviti zemaljsko, nacionalno, političko kraljevstvo. On se ne zanima toliko za društveno-političke uvjetovanosti ondašnjeg vremena i društva u kojem se nalazio koliko zahtijeva potpuno prijanjanje čovjeka svome djelu i svojoj osobnosti. Uz sve je to također vrlo važno istaknuti univerzalnost Božjeg kraljevstva – njegovu usmjerenost prema svim ljudima: iako je Isus prvenstveno činio svoje aktivnosti unutar granica svoga židovskog naroda, ipak se obraćao i poganima te proricao kako će i oni ući u kraljevstvo Božje te je prije svog uzašašća u nebesku proslavu poslao apostole naviještati Radosnu vijest Kraljevstva svim narodima po čitavom svijetu (usp. Mt 28,19).

Dakle, kraljevska služba vjernika laika sastoji se nadasve, kao i kod Krista, u sudjelovanju u uspostavi kraljevstva Božjega u sebi i oko sebe. U konkretnom smislu to se ostvaruje postizanjem potpune slobode djece Božje kojom se pobjeđuje vlastiti egoizam i samim time kraljevstvo grijeha koje je zapravo skupni plod svih manjih i većih ljudskih, društvenih i političkih egoizama. »Gospodin želi da svoje Kraljevstvo širi i po laicima, to jest kraljevstvo istine i života, kraljevstvo svetosti i milosti, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira« (LG 36). Umirući neprestano egoizmu i grijehu sudjelovanjem u Kristovu otajstvu smrti i uskrsnuća, koje nas trajno uzdiže i obnavlja, sudjelujemo s njim i na preobrazbi svega stvorenja koje uzdiše u porođajnim bolima iščekujući

oslobođenje od ropstva raspadljivosti (usp. Rim 8,19-23). Krist je svoju kraljevsku službu predao svojim učenicima kako bi i oni postali dionicima njegove kraljevske slobode tako što će samozatajom i svetim životom pobijediti u sebi kraljevstvo grijeha i egoizma te služeći Krista u braći ljudima dovesti ih jedinomu pravom Kralju kojemu služiti znači kraljevati.

Pored te duhovne dimenzije uspostave kraljevstva Božjega, pobjeđujući kraljevstvo grijeha u sebi i oko sebe, laici su pozvani zauzeti i posebno mjesto u upravljanju svjetovnim stvarima i poslovima kako bi vlastitim angažmanom proželi svijet Kristovim duhom, dajući stvarima istinsko značenje koje one već imaju po sebi, aktivno sudjelujući u pravednoj raspodjeli zemaljskih dobara, bivajući svojim radom predvodnicima ljudskog napretka i boljitka, izgrađujući tako čovječniji i pravedniji svijet u potpunoj odgovornosti i marljivosti: »Vjernici dakle moraju spoznati nutarnju narav, vrijednost i uređenje svega stvorenja na slavu Božju i jedni druge pomagati i svjetovnim djelima ... Svojom kompetentnošću u profanim strukama i svojom aktivnošću ... neka ljudskim radom, tehnikom i kulturom poljepšavaju stvorena dobra na korist svih ljudi uopće, da se prikladnije među njih razdijele i da na svoj način dovedu do općeg napretka u ljudskoj i kršćanskoj slobodi. Tako će Krist po članovima Crkve svojim spasonosnim svjetlom sve više i više rasvijetljivati cijelo ljudsko društvo« (LG 35). Time područje otvorenog apostolata vjernika laika prelazi granice obitelji, župe i biskupije i postaje ne samo nadbiskupijsko i nacionalno nego i internacionalno. Budući da je glavna zadaća apostolata laika obnova vremenitog reda koji sačinjavaju dobra života i obitelji, kultura i ekonomija, umijeća i struke, ustanove, političke zajednice, međunarodni odnosi i slično, te njihov razvitak i napredak (usp. AA 7), onda ni područje njihova djelovanja ne može biti nešto drugo ili manje negoli je to čitav svijet. Pored svih tih specifičnih područja djelovanja vjernika laika Koncil žarko potiče na senzibilnost i angažman na području karitativnog djelovanja i socijalne djelatnosti: »Neka laici smatraju važnim i neka prema svojim silama podupiru karitativna djela i pothvate socijalne skrbi, bilo privatne bilo javne, također i međunarodne ... i neka u tom surađuju sa svim ljudima dobre volje« (AA 8). Tu dolazi do izražaja kršćanska ljubav prema Bogu i bližnjemu koja bi morala oblikovati svaki svjetovni oblik zalaganja.

Na kraju, treba reći da posebno mjesto kraljevske službe vjernika laika zauzima njihova angažiranost na području političkog života koje danas ima vrlo veliku ulogu, budući da utječe na mnoga područja društvenog i osobnog života i rada. S tim u vezi treba spomenuti *Doktrinalnu notu o nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu* što ju je izdala Kongregacija

za nauk vjere 2002. godine. Kolikogod se priznaje zakonitost različitim vremenskim opredjeljenjima (usp. GS 75), *Doktrinalna nota* kategorički isključuje »shvaćanje pluralizma koje se zasniva na moralnom relativizmu«³⁴ i koje se uopće ne poziva na kršćanski moralni i socijalni nauk. S obzirom na same političare koji su izravno uključeni u zakonodavna predstavništva te stoga imaju vlast donositi zakone (saborski zastupnici), *Doktrinalna nota*, pozivajući se na stav crkvenog učiteljstva koji je jasno zastupao i papa Ivan Pavao II.,³⁵ potvrđuje »preciznu obvezu da se suprotstave svakom zakonu koji napada ljudski život« (DN 4). No to pak ne znači da kršćanski zastupnici ne bi trebali zakonito ne samo podupirati nego i osobno predlagati one zakone koji bi barem umanjili štetnost već postojećeg zakona.³⁶

Iz svega napisanog jasno proizlazi da je područje kraljevske zadaće svih kršćana i Crkva i svijet. No osobito područje Kristovih vjernika laika jest upravo svijet, ne isključujući pritom njihova zalaganja za sam unutarnji rast i život Crkve.

5. Crkveno zajedništvo s hijerarhijom i relativna autonomija

Općepoznato je da vjernici laici mogu vršiti svoje apostolsko djelovanje u svrhu izgradnje Božjeg kraljevstva i za opće dobro cjelokupnog čovječanstva samo ako su u crkvenom zajedništvu s hijerarhijom, tj. ako svoju ulogu u spasenjskom poslanju Crkve obnašaju u duhu podložnosti, suradnje te aktivne i odgovorne poslušnosti crkvenoj hijerarhiji.

Iako svaki kršćanin ima vlastitu karizmu,³⁷ bilo jednu ili više njih, bilo najsjajniju ili jednostavniju, koju su pastiri Crkve dužni otkrivati s osjećajem vjere te ju radosno priznati i brižljivo njegovati (usp. PO 9), »sud o njihovoj ispravnosti i urednoj upotrebi spada na one koji upravljaju Crkvom« (LG 12). Tko bi pokušao izvršavati svoju karizmu izvan okvira zajedništva s Crkvom, taj očigledno ne bi bio potaknut Duhom Svetim. No to se djelo i moć raspoznavanja karizmi, što spada na službu hijerarhije, nipošto ne bi smjelo tumačiti u smislu hijerarhije kao nekog zbroja svih karizmi u Crkvi nego samo kao

³⁴ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Doktrinalna nota. O nekim pitanjima vezanim uz sudjelovanje katolika u političkom životu* (24. XI. 2002.), Zagreb, 2007., br. 3.

³⁵ Radi se o enciklici *Evangelium vitae* pape Ivana Pavla II. izdanoj 1995. godine.

³⁶ »To ne sprječava ... da jedan zastupnik, čije bi osobno apsolutno protivljenje pobačaju bilo jasno i svima poznato, dozvoljeno ponudi vlastitu potporu prijedlozima koji smjeraju smanjenju štete nekog zakona te da smanji negativne učinke na razini kulture i javne moralnosti.« *Doktrinalna nota*, br. 4.

³⁷ Usp. DRUGI VATIKANSKI KONCIL. *Ad gentes. Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve* (7. XII. 1965.), br. 28, u: *Dokumenti*, Zagreb, 1993.

njezinu posebnu zadaću vrjednovanja, razvijanja i integriranja svih karizmi na takav način da svi u zajednici imaju korist od njih, a nipošto samo pojedinci. Što se pak tiče izgradnje zemaljske domovine, tu laici imaju posebnu autonomiju, iako ne u apsolutnom smislu, jer bi tada prestali biti Crkva. Taj oblik autonomije usmjeren je na stalni rast i ne ovisi o hijerarhiji nego prvenstveno o rastu u milosnom životu vjernika laika: »Apostolat laika ne proizlazi iz moći koju podjeljuje crkvena hijerarhija, nego dolazi od Duha Svetoga, od osobnog odnosa s Krstom, ima svoj temelj u krštenju i potvrđi, u životu koji teži nasljeđivanju Krista, i u slavljenju euharistije.«³⁸

Jasno je da će i dalje sam termin laik, opisna definicija tog termina i svjetovnost kao bitno obilježje laika ostati nesretno rješenje. Naime, dovoljno je zapitati se što bi to značilo »svjetovno« kad se radi o kršćanskom odgoju unutar obitelji. Isto tako ima puno svećenika koji vrlo dobro i uspješno rade u svjetovnim profesijama, iako su oni po svom zvanju prvotno i izričito usmjereni na svetu službu. Drugi vatikanski koncil uistinu je u laicima potaknuo živu svijest o njihovu mjestu u Crkvi kao i o njihovu poslanju i odgovornosti u svijetu. Zato se danas nitko ne čudi kada laici na temelju svog poslanja traže da budu saslušani u vezi s pitanjima i problemima koji se odnose na brak, obitelj i kršćanski stav u odnosu prema svijetu. No mnogi laici danas ne zadovoljavaju se biti samo puki izvršitelji odluka u kojima nisu sudjelovali ni u njihovoj pripravi (*decision making*), ni u njihovu određivanju (*decision taking*) i pritom se čude što ih nitko ne razumije. Ove pravedne težnje laika ni u kom slučaju ne znače odbijanje ili umanjivanje važnosti i odgovornosti autoriteta hijerarhije nego su odraz primjene ekleziološkog modela Crkva-zajedništvo koji zahtijeva *aktivno sudjelovanje* svih vjernika u jedinstvenom poslanju Crkve. Pa ipak, ni slavna formula Leonarda Boffa prema kojoj se kraljevstvo Božje identificira »u« pravednom društvu, ali ne i »s« pravednim društvom,³⁹ što će reći da možemo raspoznati gdje se ostvaruje kraljevstvo Božje kad susretnemo pravedno društvo, ali pravedno društvo ne može iscrpiti stvarnost kraljevstva Božjeg, ne daje legitimitet strogog učvršćivanja jednog »čistog« modela Crkve.

³⁸ Gerhard Ludwig MÜLLER, La comprensione trinitaria fondamentale della Chiesa nella costituzione 'Lumen Gentium', u: Pedro RODRIGUEZ (ur.), *L'ecclesiologia trent'anni dopo la »Lumen Gentium«*, Roma, 1995., 33-34.

³⁹ Usp. Leonardo BOFF, *Chiesa: carisma e potere*, Roma, 1981.

Umjesto zaključka

Kao što je Duh Sveti duša Crkve, tako su na sličan način laici pozvani biti dušom svijeta. Stoga je nužno da današnji vjernik laik bude prije svega formirana osobnost u evanđeoskom smislu koja će sa svom srčanošću zvati se kršćaninom, kojoj ime katolik neće služiti kao etiketa za svrstavanje nego usmjerenje k izvoru gdje se napaja živom nadom. Današnji laik mora biti sposoban »hodati skupa«, tj. biti svjedok Uskrsloga u zajednici i sa zajednicom, jer svjedočenje nije ni u kom slučaju izoliran čin nego se treba uvijek događati unutar crkvenog zajedništva. Laik mora prijeći iz faze običnog suradnika u hijerarhijskom apostolatu u fazu suodgovornog nositelja zajedničkog evanđeoskog oduševljenja koji će moći javno svjedočiti: »Vidio sam Gospodina.« Današnji je laik pozvan biti kršćanski genij koji će znati svakodnevno svoj život i rad prosuđivati u svjetlu evanđelja i tako omogućiti onu »čudesnu razmjenu« između iskustava života i zahtjeva evanđelja. U tom smislu Crkva se treba oduprijeti strujama koje nastoje poslanje poistovjetiti s dobrom organizacijom, ako ne želi da se apostolat svede samo na jake i one koji su aktivni u fizičkom smislu, te svim sredstvima pomoći Kristovim vjernicima laicima postati u svijetu ono »što je u tijelu duša«⁴⁰.

I povrh svega, ljubav (usp. 1 Kor 13) koja je jedina sposobna izgraditi Crkvu u cjelini i svakog člana Božjeg naroda pojedinačno. Jer nije toliko problem promijeniti model koji izražava odnos između Crkve, laika i svijeta, koliko je važno da ti odnosi budu ispunjeni ljubavlju bez koje svaki odnos gubi svoj smisao, a kojom je moguće izgraditi civilizaciju ljubavi.

Summary

THE FIGURE, NATURE AND SALVATIONAL MISSION OF THE LAY FAITHFUL IN THE CHURCH

The source of the call addressed to all members of the Mystical Body to participate actively in the mission and edification of the People of God is to be found in the mystery of the Church. The People of God participate in this call through the dynamics of an organic communion in accord with their diverse ministries and charismas. The call has been forcefully repeated in the documents of the Magisterium, particularly in Second Vatican Council documents and thereafter. These Assemblies encouraged all the faithful to build up the Church by collaborating in communion for the salvation of

⁴⁰ *Epistola ad Diognetum*, 6, 1 u: Antonio QUACQUARELLI, *I Padri apostolici*, Roma, 1976., 347-363.

the world. This article analyzes above all dogmatic fundamentals in consideration of the figure, nature, dignity, position and in particular of the lay faithful's salvational mission in the Church. The lay faithful's salvational mission in the Church is realized through their participation in the threefold mission of Christ as a Priest, Prophet and King, which finds its source in the anointing of Baptism which creates the same dignity and the common mission by all Christ's faithful. It is a participation given to each member of the lay faithful individually, in as much as each is one of the many who form the one Body of the Lord. Precisely because it derives from Church communion, the sharing of the lay faithful in the threefold mission of Christ requires that it be lived and realized in communion and for the growth of that communion itself. In effect, a collaboration of all the faithful exists in both orders of the Church's mission; whether it is in the spiritual order, bringing the message of Christ and his grace to men, or, in the temporal one, permeating and perfecting secular reality with the evangelical spirit.

Key words: *the lay faithful, secular nature, the common priesthood of the faithful, the ministerial or hierarchical priesthood, the participation of the lay faithful in the threefold mission of Christ.*